

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. lapkričio 23 d. *

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose – Direktyva 2010/64/ES – 5 straipsnis – Vertimo žodžiu ir raštu kokybė – Direktyva 2012/13/ES – Teisė į informaciją baudžiamajame procese – 4 straipsnio 5 dalis ir 6 straipsnio 1 dalis – Teisė būti informuotam apie pareikštus kaltinimus – Teisė į vertimą žodžiu ir raštu – Direktyva 2016/343/ES – Teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir nešališką teismą – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 48 straipsnio 2 dalis – SESV 267 straipsnis – ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa – Priimtinumai – Įstatymo interesais pateiktas skundas dėl nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą – Drausmės byla – Aukštesnės instancijos teismo kompetencija pripažinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą neteisėtu“

Byloje C-564/19

dėl *Pesti Központi Kerületi Bíróság* (Pešto centrinis apylinkės teismas, Vengrija) 2019 m. liepos 11 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. liepos 24 d., papildyta 2019 m. lapkričio 18 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo tą pačią dieną, pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą baudžiamojoje byloje prieš

IS

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kuri sudaro pirmininkas K. Lenaerts, kolegijų pirmininkai K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, S. Rodin ir I. Jarukaitis (pranešėjas), teisėjai J.-C. Bonichot, P. G. Xuereb, N. Piçarra, L. S. Rossi ir A. Kumin,

generalinis advokatas P. Pikamäe,

posėdžio sekretorius I. Illéssy, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2021 m. sausio 18 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- IS, atstovaujamo *ügyvédek* A. Pintér ir B. Csire,
- Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Z. Fehér ir R. Kissné Berta,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. K. Bulterman, P. Huurnink ir J. Langer,

* Proceso kalba: vengrų.

- Švedijos vyriausybės, iš pradžių atstovaujamos H. Eklinder, C. Meyer-Seitz, H. Shev, J. Lundberg ir A. Falk, vėliau – O. Simonsson, H. Eklinder, C. Meyer-Seitz, H. Shev, J. Lundberg, M. Salborn Hodgson, A. M. Runeskjöld ir R. Shabsavan Eriksson,
- Europos Komisijos, iš pradžių atstovaujamos A. Tokár, H. Krämer ir R. Troosters, vėliau – A. Tokár, M. Wasmeier ir P. J. O. Van Nuffel,

susipažinęs su 2021 m. balandžio 15 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/64/ES dėl teisės į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese (OL L 280, 2010, p. 1) 5 straipsnio 2 dalies, 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/13/ES dėl teisės į informaciją baudžiamajame procese (OL L 142, 2012, p. 1) 4 straipsnio 5 dalies ir 6 straipsnio 1 dalies, ESS 6 straipsnio 1 dalies ir 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, SESV 267 straipsnio ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant baudžiamąją bylą, iškeltą turkų kilmės Švedijos piliečiui IS dėl Vengrijos teisės nuostatų, reglamentuojančių šaunamųjų ginklų ar šaudmenų įsigijimą ar gabenimą, pažeidimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2010/64

- 3 Direktyvos 2010/64 5, 12 ir 24 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(5) Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos[, pasirašytos 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje,] 6 straipsnyje ir [Chartijos] 47 straipsnyje numatyta teisė į teisingą procesą [teisė į teisingą bylos nagrinėjimą]. Chartijos 48 straipsnio 2 dalimi garantuojama teisė į gynybą. Šia direktyva užtikrinama pagarba toms teisėms, taigi ji turėtų būti atitinkamai įgyvendinama.

<...>

(12) Ši direktyva <...> nustato bendras būtinausias taisykles, taikomas vertimui žodžiu ir raštu baudžiamajame procese, siekiant gerinti abipusį pasitikėjimą tarp valstybių narių.

<...>

(24) Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad konkrečiu atveju kompetentingoms valdžios institucijoms gavus pranešimą, galėtų būti atlikta teikiamų vertimo žodžiu ir raštu paslaugų adekvatumo kontrolė.“

4 Šios direktyvos 2 straipsnis „Teisė į vertimo žodžiu paslaugas“ suformuluotas taip:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamiesiems ar kaltinamiesiems, kurie nekalba atitinkamo baudžiamojo proceso kalba arba jos nesupranta, būtų nedelsiant verčiama žodžiu baudžiamojo proceso metu ikiteisminio tyrimo ir teisminėse institucijose, įskaitant per policijos apklausą, visus teismo posėdžius ir visus būtinus tarpinius posėdžius.

<...>

5. Valstybės narės užtikrina, kad vadovaujantis pagal nacionalinę teisę nustatytais procedūromis, įtariamiesiems ar kaltinamiesiems būtų suteikta teisė užginčyti sprendimą, nustatantį, kad nereikia teikti vertimo žodžiu paslaugų, ir, suteikus vertimo žodžiu paslaugas, galimybė skusti vertimo žodžiu kokybę, jei ji nepakankamai gera teisingam procesui apsaugoti [užtikrinti].

<...>

8. Vertimo žodžiu paslaugos, teikiamos remiantis šio straipsnio nuostatomis, turi būti pakankamai kokybiškos, kad būtų užtikrintas teisingas procesas, ypač užtikrinant, kad įtariamieji ar kaltinamieji būtų supažindinti su jiems iškelta byla [pareikštais kaltinimais] ir galėtų pasinaudoti teise į gynybą.“

5 Minėtos direktyvos 3 straipsnyje „Teisė gauti esminių dokumentų vertimą raštu“ numatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamiesiems arba kaltinamiesiems, kurie nesupranta atitinkamo baudžiamojo proceso kalbos, per protingą laikotarpį būtų raštu išversti visi esminiai dokumentai, siekiant užtikrinti, kad jie galėtų pasinaudoti teise į gynybą, ir apsaugoti [užtikrinti] teisingą procesą.

2. Esminiams dokumentams priskiriami visi sprendimai, kuriais asmeniui atimama laisvė, visi kaltinimai arba kaltinamieji aktai ir visi teismo sprendimai.

<...>

5. Valstybės narės užtikrina, kad vadovaujantis pagal nacionalinę teisę nustatytais procedūromis, įtariamiesiems ar kaltinamiesiems būtų suteikta teisė ginčyti sprendimą, kad dokumentų ar jų dalių vertimas nebūtinas, o tais atvejais, kai vertimas raštu atliekamas – sudaryta galimybė skusti vertimo raštu kokybę, jeigu ji nepakankamai gera proceso teisingumui apsaugoti [užtikrinti].

<...>

9. Pagal šį straipsnį teikiamos vertimo raštu paslaugos turi būti pakankamai kokybiškos, kad būtų užtikrintas teisingas procesas, ypač užtikrinant, kad įtariamieji ar kaltinamieji žinotų apie jiems iškeltą bylą [pareikštus kaltinimus] ir galėtų pasinaudoti savo teise į gynybą.“

6 Tos pačios direktyvos 5 straipsnyje „Vertimo žodžiu ir raštu kokybė“ nustatyta:

„1. Valstybės narės imasi priemonių užtikrinti, kad teikiamos vertimo žodžiu ir raštu paslaugos atitiktų kokybę, kurios reikalaujama pagal 2 straipsnio 8 dalį ir 3 straipsnio 9 dalį.

2. Valstybės narės, siekdamos skatinti adekvatų vertimą žodžiu ir raštu bei veiksmingą prieigą prie jų, stengiasi sukurti nepriklausomų, tinkamą kvalifikaciją įgijusių, vertėjų raštu ir žodžiu registrą ar registrus. Sukūrus šį registrą ar keletą jų, jie, kai tinkama, yra prieinami gynėjams ir kompetentingoms valdžios institucijoms.

<...>“

Direktyva 2012/13

7 Direktyvos 2012/13 5, 30 ir 34 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(5) teisė į teisingą bylos nagrinėjimą įtvirtinta [Chartijos] 47 straipsnyje ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnyje. Chartijos 48 straipsnio 2 dalimi užtikrinama teisė į gynybą.

<...>

(30) dokumentai ir tam tikrais atvejais fotografijos, garso ir vaizdo įrašai, kurie yra būtini siekiant pagal nacionalinę teisę veiksmingai užginčyti įtariamąjį arba kaltinamąjį suėmimo arba sulaikymo teisėtumą, turėtų būti pateikti įtariamajam arba sulaikytajam [kaltinamajam], arba jo advokatui ne vėliau kaip iki tol, kai kompetentingos teisminės institucijos prašoma priimti sprendimą dėl suėmimo arba sulaikymo teisėtumo pagal EŽTK 5 straipsnio 4 dalį, ir laiku, kad būtų suteikta galimybė veiksmingai pasinaudoti teise užginčyti suėmimo arba sulaikymo teisėtumą;

<...>

(34) susipažinimas su bylos medžiaga, kaip numatyta šioje direktyvoje, turėtų būti nemokamas, nedarant poveikio nacionalinei teisei, kurioje numatomi mokesčiai už bylos dokumentų kopijavimą arba tokios medžiagos siuntimo atitinkamam asmeniui arba jo advokatui išlaidų padengimas.“

8 Šios direktyvos 1 straipsnyje, kuriame nurodytas jos dalykas, nustatyta:

„Šia direktyva nustatomos taisyklės, susijusios su įtariamųjų ar kaltinamųjų teise į informaciją apie jų teises baudžiamajame procese ir apie jiems pareikštus kaltinimus. Ja taip pat nustatomos taisyklės, susijusios su asmenų, kuriems taikomas Europos arešto orderis, teise į informaciją apie jų teises.“

9 Šios direktyvos 3 straipsnis „Teisė į informaciją apie teises“ suformuluotas taip:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamiesiems arba kaltinamiesiems nedelsiant būtų pateikta informacija bent apie šias pagal nacionalinę teisę taikomas procesines teises, kad tomis teisėmis būtų galima veiksmingai pasinaudoti:

a) teisę turėti advokatą;

- b) teisę gauti nemokamas teises konsultacijas ir tokių konsultacijų gavimo sąlygas;
- c) teisę būti informuotam apie kaltinimus pagal 6 straipsnį;
- d) teisę į vertimą žodžiu ir raštu;
- e) teisę tylėti.

2. Valstybės narės užtikrina, kad informacija, nurodyta 1 dalyje, būtų teikiama žodžiu arba raštu paprasta ir lengvai suprantama kalba, atsižvelgiant į specialius pažeidžiamų įtariamųjų arba kaltinamųjų poreikius.“

- 10 Tos pačios direktyvos 4 straipsnyje „Pranešimas apie teises sulaikymo metu“ numatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji arba kaltinamieji, kurie yra suimti arba sulaikyti, nedelsiant gautų raštišką pranešimą apie teises. Jiems suteikiama galimybė perskaityti pranešimą apie teises ir leidžiama jį pasilikti visą jų laisvės apribojimo laikotarpį.

<...>

5. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamasis arba kaltinamasis pranešimą apie teises gautų raštu jam suprantama kalba. Jei pranešimas apie teises nėra parengtas atitinkama kalba, įtariamasis arba kaltinamasis apie savo teises informuojamas žodžiu jam suprantama kalba. Pranešimas apie teises jo suprantama kalba jam įteikiamas nedelsiant.“

- 11 Direktyvos 2012/13 6 straipsnyje „Teisė į informaciją apie kaltinimus“ nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamiesiems arba kaltinamiesiems būtų pateikta informacija apie nusikalstamą veiką, kurios įvykdymu jie yra įtariamieji arba kaltinami. Ta informacija suteikiama nedelsiant ir yra tiek išsami, kiek tai yra būtina užtikrinti teisingą procesą ir veiksmingą naudojimąsi teise į gynybą.

2. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji arba kaltinamieji, kurie yra suimti arba sulaikyti, būtų informuoti apie jų suėmimo arba sulaikymo priežastis, įskaitant nusikalstamą veiką, kurios įvykdymu jie yra įtariamieji ar jiems pareikšti kaltinimai dėl jos įvykdymo.

3. Valstybės narės užtikrina, kad ne vėliau kaip iki kaltinimų esmės perdavimo teismui [vėliausiai tada, kai teismui perduodama spręsti dėl kaltinimų pagrįstumo] būtų suteikta išsami informacija apie kaltinimą, įskaitant nusikalstamos veikos pobūdį ir teisinį kvalifikavimą bei kaltinamųjų dalyvavimo vykdant tą nusikalstamą veiką pobūdį.

<...>“

- 12 Šios direktyvos 7 straipsnyje „Teisė susipažinti su bylos medžiaga“ numatyta:

„1. Tais atvejais, kai asmuo yra suimamas ir sulaikomas bet kuriuo baudžiamojo proceso etapu, valstybės narės užtikrina, kad suimtiesiems arba sulaikytiesiems, arba jų advokatams būtų pateikti su konkrečia byla susiję kompetentingų valdžios institucijų turimi dokumentai, kurie yra svarbūs siekiant veiksmingai apskusti pagal nacionalinę teisę suėmimo ar sulaikymo teisėtumą.

2. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamiesiems arba kaltinamiesiems, arba jų advokatui būtų suteikta teisė susipažinti bent su visais kompetentingų valdžios institucijų turimais įtariamuosius arba kaltinamuosius kaltinančiais ar išteisinančiais daiktiniais įrodymais, kad būtų užtikrintas teisingas procesas ir pasirengta gynybai.

<...>

13 Šios direktyvos 8 straipsnyje „Peržiūra ir teisių gynimo priemonės“ numatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad būtų užregistruoti tie atvejai, kai įtariamajam arba kaltinamajam suteikiama informacija pagal 3–6 straipsnius, laikantis atitinkamos valstybės narės teisėje nurodytos registravimo tvarkos.

2. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamasis arba kaltinamasis, arba jo advokatas turėtų teisę nacionalinėje teisėje nustatyta tvarka užginčyti tai, kad kompetentingos valdžios institucijos nepateikė informacijos ar atsisakė ją pateikti pagal šią direktyvą.“

Direktyva (ES) 2016/343

14 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/343 dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo (OL L 65, 2016, p. 1) 1 ir 9 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(1) nekaltumo prezumpcija ir teisė į teisingą bylos nagrinėjimą yra įtvirtinti [Chartijos] 47 ir 48 straipsniuose, [EŽTK] 6 straipsnyje, Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto (toliau – TPPTP) 14 straipsnyje ir Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 11 straipsnyje;

<...>

(9) šia direktyva siekiama sustiprinti teisę į teisingą bylos nagrinėjimą baudžiamajame procese, nustatant bendras būtiniausias taisykles dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant bylą teisme aspektų.“

15 Šios direktyvos 8 straipsnyje „Teisė dalyvauti nagrinėjant bylą teisme“ nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji ir kaltinamieji turėtų teisę dalyvauti nagrinėjant jų bylą teisme.

2. Valstybės narės gali numatyti, kad bylos nagrinėjimas teisme, kurio metu gali būti priimtas sprendimas, kuriuo įtariamasis ar kaltinamasis pripažįstamas kaltu ar nekaltu, gali būti surengtas jam nedalyvaujant, jei:

a) įtariamasis arba kaltinamasis buvo laiku informuotas apie bylos nagrinėjimą teisme ir neatvykimo pasekmes arba

b) įtariamajam arba kaltinamajam, kuris buvo informuotas apie bylos nagrinėjimą teisme, atstovauja įgaliotas advokatas, kurį pasirinko įtariamasis ar kaltinamasis arba kurį paskyrė valstybė.

<...>

4. Tais atvejais, kai valstybės narės numato galimybę nagrinėti bylą teisme įtariamiesiems ar kaltinamiesiems nedalyvaujant, tačiau negalima patenkinti šio straipsnio 2 dalyje nustatytų sąlygų, nes negalima nustatyti įtariamojo ar kaltinamojo buvimo vietos nepaisant deramų pastangų, valstybės narės gali numatyti, kad sprendimas vis tiek gali būti priimtas ir vykdomas. Tokiu atveju valstybės narės užtikrina, kad kai įtariamieji ar kaltinamieji informuojami apie sprendimą, visų pirma tada, kai jie yra sulaikomi, jie taip pat būtų informuojami apie galimybę apskusti sprendimą ir apie teisę į bylos nagrinėjimą iš naujo ar kitą teisių gynimo priemonę pagal 9 straipsnį.

<...>“

16 Nurodytos direktyvos 9 straipsnyje „Teisė į bylos nagrinėjimą iš naujo“ numatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad tuo atveju, kai įtariamieji arba kaltinamieji nedalyvavo nagrinėjant jų bylą teisme ir nebuvo patenkintos 8 straipsnio 2 dalyje nustatytos sąlygos, jie turėtų teisę į bylos nagrinėjimą iš naujo arba į kitą teisių gynimo priemonę, kuri leistų iš naujo nagrinėti bylą iš esmės, įskaitant naujų įrodymų vertinimą, ir kurią taikant būtų galima panaikinti pirminį sprendimą. Tuo atveju valstybės narės užtikrina, kad tie įtariamieji ir kaltinamieji turėtų teisę dalyvauti, veiksmingai dalyvauti, laikantis pagal nacionalinę teisę nustatytų procedūrų, ir pasinaudoti teisėmis į gynybą.“

Vengrijos teisė

- 17 *A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény* (2017 m. įstatymas XC dėl Baudžiamojo proceso kodekso patvirtinimo, *Magyar Közlöny* 2017/90, toliau – Baudžiamojo proceso kodeksas) 78 straipsnio 1 dalyje iš esmės numatyta, kad jeigu baudžiamojo proceso dalyvis pageidauja per procesą vartoti kitą nei vengrų kalbą, jis turi teisę vartoti savo gimtąją kalbą ir naudotis vertėjo žodžiu paslaugomis.
- 18 Pagal Baudžiamojo proceso kodekso 201 straipsnio 1 dalį baudžiamojoje byloje gali būti paskirtas tik pripažintą kvalifikaciją turintis vertėjas žodžiu, o jeigu tai neįmanoma, leidžiama skirti vertėją, pakankamai mokantį atitinkamą kalbą.
- 19 Baudžiamojo proceso kodekso 490 straipsnio 1 ir 2 dalyse iš esmės numatyta, kad nacionalinis teismas savo iniciatyva ar šalių prašymu gali sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą.
- 20 Šio kodekso 491 straipsnio 1 dalies a punkte iš esmės numatyta, kad sustabdytas baudžiamosios bylos nagrinėjimas turi būti tęsiamas, kai išnyksta jos nagrinėjimo sustabdymą lėmusios priežastys.
- 21 Baudžiamojo proceso kodekso 513 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyta, kad nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą negali būti skundžiama įprasta tvarka.
- 22 Pagal Baudžiamojo proceso kodekso 667 straipsnio 1 dalį *legfőbb ügyész* (generalinis prokuroras, Vengrija) gali pateikti *Kúria* (Aukščiausiasis Teismas, Vengrija) „skundą, gindamas teisės viršenybę“, kuriuo siekiama, kad būtų pripažinta, jog žemesnės instancijos teismų priimti nuosprendžiai ir nutartys yra neteisėti.

23 Šio kodekso 669 straipsnyje numatyta:

„1. Jeigu *Kúria* [(Aukščiausiasis Teismas)] nusprendžia, kad įstatymo interesais pateiktas skundas pagrįstas, sprendime jis konstatuoja, kad skundžiamas nuosprendis neteisėtas, o priešingu atveju – priima nutartį atmesti skundą.

2. Jeigu *Kúria* [(Aukščiausiasis Teismas)] konstatuoja skundžiamo nuosprendžio neteisėtumą, jis gali išteisinti kaltinamąjį, netaikyti jam priverstinio gydymo, nutraukti bylą, skirti švelnesnę bausmę arba taikyti švelnesnę priemonę, panaikinti skundžiamą nuosprendį ir, jei reikia, grąžinti bylą kompetentingam teismui, kad šis ją išnagrinėtų iš naujo.

3. Kitais nei 2 dalyje nurodytais atvejais *Kúria* [(Aukščiausiasis Teismas)] sprendimu tik konstatuoja neteisėtumą.

<...>“

24 Baudžiamojo proceso kodekso 755 straipsnio 1 dalies a ir aa punktuose nustatyta, kad jeigu kaltinamasis, kurio gyvenamoji vieta užsienyje yra žinoma, yra tinkamai pašauktas į teismo posėdį ir į jį neatvyksta, baudžiamoji byla turi būti nagrinėjama jam nedalyvaujant, jeigu dėl jo neturėjo būti išduotas Europos ar tarptautinis arešto orderis; arba, kai toks orderis neišduotas, jeigu prokuroras nesiūlo skirti laisvės atėmimo bausmės ar nurodyti atlikti bausmę pataisos namuose.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

25 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs *Pesti Központi Kerületi Bíróság* (Pešto centrinis apylinkės teismas, Vengrija) teisėjas vienas nagrinėja turkų kilmės Švedijos piliečiui IS pareikštus kaltinimus dėl tariamo Vengrijos teisės nuostatų, reglamentuojančių šaunamųjų ginklų ar šaudmenų įsigijimą, laikymą, gamybą, pardavimą, importą, eksportą ar gabenimą, pažeidimo. Teismo proceso kalba yra vengrų, kaltinamasis jos nemoka. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad kaltinamasis gali bendrauti tik naudodamasis vertėjo žodžiu paslaugomis.

26 2015 m. rugpjūčio 25 d. IS buvo sulaikytas Vengrijoje ir tą pačią dieną apklaustas kaip įtariamasis. Prieš šią apklausą IS paprašė suteikti gynėjo ir vertėjo žodžiu pagalbą, o per apklausą, kurioje gynėjas negalėjo dalyvauti, jam buvo pranešta apie įtarimus. IS atsisakė duoti parodymus, motyvuodamas tuo, kad negalėjo pasikonsultuoti su savo gynėju.

27 Už tyrimą atsakingas pareigūnas pakvietė apklausoje dalyvauti švedų kalbos vertėją žodžiu. Vis dėlto, anot prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teisėjo, byloje nėra jokios informacijos nei apie tai, kaip buvo pasirinktas šis vertėjas žodžiu ir kaip patikrinta jo kompetencija, nei apie tai, ar vertėjas žodžiu ir IS vienas kitą suprato.

28 Po apklausos IS paleistas į laisvę. Jis gyvena už Vengrijos ribų, o anksčiau jo nurodytu adresu išsiųstas laiškas grįžo su žyma „neatsiimtas“. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas patikslina, kad vykstant teismo procesui kaltinamasis privalo dalyvauti parengiamajame posėdyje ir kad nacionalinį arba Europos arešto orderį išduoti galima tik tais atvejais, kai kaltinamajam gali būti skirta laisvės atėmimo bausmė. Jis pažymi, kad šioje byloje prokuroras pareikalavo skirti baudą, todėl, jei kaltinamasis neatvyksta nurodytą dieną, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi tęsti bylos nagrinėjimą jam nedalyvaujant.

- 29 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas pažymi, pirma, jog Direktyvos 2010/64 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės narės turi imtis konkrečių priemonių užtikrinti, kad teikiamos vertimo žodžiu ir raštu paslaugos atitiktų kokybę, kurios reikalaujama pagal šios direktyvos 2 straipsnio 8 dalį ir 3 straipsnio 9 dalį, todėl vertimas žodžiu turi būti pakankamos kokybės, kad būtų užtikrintas teisingas bylos nagrinėjimas, be kita ko, paisant, kad įtariamieji ar kaltinamieji būtų supažindinti su jiems pareikštais kaltinimais ir galėtų pasinaudoti teise į gynybą. Taip pat jis pažymi, kad šios direktyvos 5 straipsnio 2 dalyje numatyta, jog valstybės narės, siekdamos skatinti adekvatų vertimą žodžiu ir raštu bei veiksmingą prieigą prie jų, stengiasi sukurti nepriklausomų, tinkamą kvalifikaciją įgijusių, vertėjų raštu ir žodžiu registrą ar registrus.
- 30 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas nurodo, jog Direktyvos 2012/13 4 straipsnio 5 dalyje ir 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad įtariamieji arba kaltinamieji turi būti nedelsiant raštu supažindinti su jų teisėmis jiems suprantama kalba, taip pat jiems turi būti pateikta informacija apie nusikalstamą veiką, kurios įvykdymu jie yra įtariamai ar kaltinami.
- 31 Šiomis aplinkybėmis tas teisėjas pažymi, kad Vengrijoje nėra jokio oficialaus vertėjų raštu ir žodžiu registro ir kad Vengrijos teisės aktuose nenurodyta, nei kas baudžiamajame procese gali būti paskirtas *ad hoc* vertėju raštu ar žodžiu, nei pagal kokius kriterijus tai daroma, – reglamentuojamas tik oficialiai patvirtintas dokumentų vertimas. Nesant tokių teisės aktų, nei gynėjas, nei teismas negali patikrinti vertimo žodžiu kokybės. Vengrų kalbos nemokantis asmuo, pirmą kartą apklausiamas kaip įtariamasis arba kaltinamasis, padedant vertėjui žodžiu, informuojamas apie jam reiškiamus įtarimus ir jo turimas procesines teises, tačiau jeigu vertėjas žodžiu neturi tinkamos kvalifikacijos, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas nuomone, gali būti pažeista atitinkamo asmens teisė būti informuotam apie jo teises ir jo teisę į gynybą.
- 32 Taigi, anot prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas, kyla klausimas, ar Vengrijos teisės aktai ir praktika atitinka direktyvas 2012/13 ir 2010/64 ir ar iš Sąjungos teisės aktų darytina išvada, kad neatitikties atveju nacionalinis teismas negali tęsti baudžiamosios bylos nagrinėjimo kaltinamajam nedalyvaujant.
- 33 Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas pažymi, kad, 2012 m. sausio 1 d. įsigaliojus teismų reformai, centrinių teismų sistemos administravimą ir valdymą vykdo *Országos Bírósági Hivatal* (Nacionalinis teisminių institucijų biuras, Vengrija, toliau – OBH) pirmininkas, skiriamas Vengrijos parlamento 9 metų laikotarpiui; šis pirmininkas turi plačius įgaliojimus, be kita ko, spręsti dėl teisėjų paskyrimo, skirti teismų vadovus, iškelti teisėjams drausmės bylas.
- 34 Be to, jis patikslina, kad *Országos Bírói Tanács* (Nacionalinė teismų taryba, toliau – OBT), kurios narius renka teisėjai, atsakinga už OBH pirmininko veiklos priežiūrą ir tam tikrais atvejais tvirtina jo sprendimus. 2018 m. gegužės 2 d. OBT parengė ataskaitą, joje konstatavo, kad OBH pirmininkas pažeidė įstatymą, kai be tinkamo motyvavimo paskelbė, kad teisėjų ir teismų pirmininkų paskyrimo į laisvas darbo vietas procedūra neįvyko, todėl daugeliu atvejų jis laikinai paskyrė pasirinktus teismų pirmininkus. 2018 m. balandžio 24 d. OBH pirmininkas paskelbė, kad OBT veikla neatitinka įstatymo, todėl jis atsisako bendradarbiauti su šia institucija ir jos nariais. OBT jau kelis kartus buvo nurodžiusi, kad OBH pirmininkas ir jo paskirti teismų pirmininkai pažeidžia šios institucijos įgaliojimus.

- 35 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas taip pat nurodo, kad *Fővárosi Törvényszék* (Budapešto apygardos teismas, Vengrija), kuris nagrinėja apeliacinius skundus dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo sprendimų, pirmininką laikinai skyrė kaip tik OBH pirmininkas. Siekdamas pabrėžti šios informacijos svarbą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas nurodo, kokią įtaką OBT pirmininkas gali daryti teisėjų darbui ir profesinei karjerai, įskaitant bylų paskirstymą, drausminius įgaliojimus ir darbo aplinką.
- 36 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas, nurodydamas, pirma, tam tikras tarptautines nuomones ir ataskaitas, kuriose konstatuoti pernelyg dideli OBH pirmininko įgaliojimai ir atsvaros jiems nebuvimas, taip pat, antra, Teisingumo Teismo ir Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudenciją, kelia klausimą, ar tokia padėtis suderinama su ESS 19 straipsnyje ir Chartijos 47 straipsnyje įtvirtintu teismų nepriklausomumo principu. Taip pat jis abejoja, ar tokiomis aplinkybėmis jame iškelta byla gali būti laikoma teisingai nagrinėjama.
- 37 Trečia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas nurodo, kad 2018 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojusių teisės akto pakeitimu buvo padidinti tam tikri prokurorų darbo užmokesčio priedai, nors teisėjų darbo užmokestį reglamentuojančios taisyklės nebuvo pakeistos. Taigi pirmą kartą per kelis dešimtmečius teisėjų darbo užmokestis yra mažesnis nei tokios pačios kategorijos prokurorų, turinčių tokį patį pareigybės lygį ir darbo stažą. OBT apskundė šią situaciją Vengrijos vyriausybei, ši pažadėjo įgyvendinti darbo užmokesčio reformą ne vėliau kaip 2020 m. sausio 1 d., tačiau šiuo klausimu įstatymo projektas vis dar nepateiktas, todėl bylas nagrinėjančių teisėjų darbo užmokestis nuo 2003 m. liko nepakitęs. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisėjui kyla klausimas, ar, atsižvelgiant, be kita ko, į infliaciją ir vidutinio darbo užmokesčio laipsnišką didėjimą Vengrijoje, tai, kad šių teisėjų darbo užmokestis ilgą laiką nebuvo indeksuojamas, neprilygsta jo sumažinimui ir ar šios pasekmės nelemia Vengrijos vyriausybės tyčinis ketinimas sukurti jiems nepalankesnę padėtį, palyginti su prokurorais. Be to, praktika, kai OBH pirmininkas ir teismų pirmininkai savo nuožiūra tam tikriems teisėjams skiria priemokas ir premijas, kartais labai dideles, palyginti su jų baziniu darbo užmokesčiu, bendrai ir sistemingai pažeidžia teisėjų nepriklausomumo principą.
- 38 Šiomis aplinkybėmis *Pesti Központi Kerületi Bíróság* (Pešto centrinis apylinkės teismas, Vengrija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. a) Ar ESS 6 straipsnio 1 dalį ir Direktyvos 2010/64 5 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad siekiant kaltinamiesiems, kurie nemoka proceso kalbos, garantuoti teisę į teisingą bylos nagrinėjimą, valstybė narė turi sukurti nepriklausomų tinkamai kvalifikuotų vertėjų raštu ir žodžiu registrą arba, jeigu tokio registro nėra, užtikrinti galimybę kontroliuoti tinkamą vertimo žodžiu kokybę vykstant teismo procesui?
- b) Jeigu atsakymas į pirmesnę klausimą būtų teigiamas ir jeigu nagrinėjamoje byloje, neužtikrinus tinkamos vertimo žodžiu kokybės, neįmanoma nustatyti, ar kaltinamasis buvo informuotas apie jam pareikštus įtarimus ar kaltinimus, ar ESS 6 straipsnio 1 dalis ir Direktyvos 2012/13 4 straipsnio 5 dalis ir 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, jog tokiomis aplinkybėmis negalima tęsti proceso nedalyvaujant kaltinamajam?
2. a) Ar ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, [Chartijos] 47 straipsnyje ir Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nustatytą teisminių institucijų nepriklausomumo principą reikia aiškinti taip, kad šis principas pažeidžiamas, kai [OBH pirmininkas], kuris yra atsakingas už centrinį teismų valdymą ir yra skiriamas parlamento, kuriam vieninteliu jis yra atskaitingas ir kuris vienintelis gali jį atstatydinti, tiesiogiai laikinai skiria į pareigas teismo pirmininką, turintį, be kita ko, teisę spręsti dėl bylų paskirstymo, inicijuoti drausmės bylas

teisėjams ir atlikti teisėjų profesinės veiklos vertinimą, ir taip apeinama konkurso procedūra ir sistemingai neatsižvelgiama į kompetentingų teisėjų savivaldos organų nuomonę?

b) Jeigu atsakymas į antrojo klausimo a punktą būtų teigiamas ir jeigu konkrečią bylą nagrinėjantis teisėjas turi pagrįstų motyvų nerimauti, kad dėl savo vykdomos teisminės ir administracinės veiklos patirs neteisėtą poveikį, ar minėtas principas turi būti aiškinamas taip, jog nėra užtikrinamas teisingas šios bylos nagrinėjimas?

3. a) Ar ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, [Chartijos] 47 straipsnyje ir Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nustatyta teisminių institucijų nepriklausomumo principą reikia aiškinti taip, kad su šiuo principu nesuderinama situacija, kai nuo 2018 m. rugsėjo 1 d., skirtingai nuo ankstesniais dešimtmečiais vykdytos praktikos, Vengrijos teisėjams pagal įstatymą mokamas mažesnis darbo užmokestis negu atitinkamos kategorijos prokurorams, turintiems tokį patį pareigybės lygį ir darbo stažą, ir kai, atsižvelgiant į šalies ekonominę situaciją, jų atlyginimai apskritai neatitinka jų vykdomų funkcijų svarbos, ypač atsižvelgiant į diskrecija grindžiamą priedų mokėjimo praktiką, taikomą aukštas pareigas užimančių tarnautojų?

b) Jeigu atsakymas į pirmesnę klausimą būtų teigiamas, ar minėtas teisminių institucijų nepriklausomumo principas turi būti aiškinamas taip, kad tokiomis aplinkybėmis negali būti garantuojama teisė į teisingą bylos nagrinėjimą?“

39 2019 m. lapkričio 18 d. nutartimi (toliau – papildomas prašymas priimti prejudicinį sprendimą) prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teisėjas paprašė papildyti savo pirminį prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

40 Iš papildomo prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad 2019 m. liepos 19 d. generalinis prokuroras, remdamasis Baudžiamojo proceso kodekso 667 straipsniu ir gindamas teisės viršenybę, pateikė *Kúria* (Aukščiausiasis Teismas) skundą dėl pirminio prašymo priimti prejudicinį sprendimą. Iš jo taip pat matyti, kad 2019 m. rugsėjo 10 d. sprendimu *Kúria* (Aukščiausiasis Teismas) pripažino šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą neteisėtu iš esmės dėl to, kad pateikti klausimai nėra reikšmingi sprendimui pagrindinėje byloje priimti (toliau – *Kúria* sprendimas).

41 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teisėjas nurodo, kad iš *Kúria* sprendimo matyti, jog SESV 267 straipsnyje įtvirtinta prašymo priimti prejudicinį sprendimą sistema siekiama prašyti Teisingumo Teismo priimti sprendimą klausimais, susijusiais ne su valstybės narės konstitucine santvarka, o su Sąjungos teise, kad būtų užtikrintas nuoseklus jos aiškinimas visoje Europos Sąjungoje. Be to, pagal šį sprendimą baudžiamosios bylos nagrinėjimas gali būti sustabdytas tik siekiant priimti galutinį sprendimą dėl kaltinamojo kaltumo. *Kúria* (Aukščiausiasis Teismas) nuomone, prejudiciniai klausimai, suformuluoti prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teisėjo pirminiame prašyme, nėra svarbūs vertinant IS kaltumą, todėl šis prašymas yra neteisėtas. *Kúria* sprendime taip pat remiamasi jo paties ankstesniais principiniais sprendimais, pagal kuriuos nereikia pateikti prašymo priimti prejudicinį sprendimą, kad būtų konstatuota, jog taikytina Vengrijos teisė neatitinka Sąjungos teise saugomų pagrindinių principų.

42 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teisėjo teigimu, net jei *Kúria* sprendimu tik pripažįstamas pirminio prašymo priimti prejudicinį sprendimą neteisėtumas, nepanaikinant pačios nutarties pateikti šį prašymą, šis sprendimas, priimtas dėl įstatymo interesais pateikto skundo, turės esminės įtakos vėlesnei žemesnės instancijos teismų jurisprudencijai, nes tokiais

skundais siekiama suderinti nacionalinę jurisprudenciją. Dėl šios priežasties *Kúria* sprendimas ateityje gali turėti atgrasomąjį poveikį žemesnės instancijos teismų teisėjams, ketinantiems kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį.

- 43 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisėjui kyla klausimas dėl jo nagrinėjamos baudžiamosios bylos, kuri šiuo metu sustabdyta, tolesnės eigos ir jis mano, kad ji priklausys nuo *Kúria* sprendimo teisėtumo.
- 44 Iš tiesų gali paaiškėti, kad *Kúria* (Aukščiausiasis Teismas) teisingai įvertino prašymą priimti prejudicinį sprendimą ir pripažino jį neteisėtu. Tokiu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas turėtų toliau nagrinėti pagrindinę bylą, nes pagal Baudžiamojo proceso kodekso 491 straipsnio 1 dalies a punktą, jei išnyksta pagrindas, kuriuo bylos nagrinėjimas buvo sustabdytas, teismas atnaujina bylos nagrinėjimą. Tiesa, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teisėjo teigimu, nė vienoje Vengrijos teisės nuostatoje nenumatyta, kaip elgtis tuo atveju, jei byla buvo sustabdyta neteisėtai. Vis dėlto pagal analogiją šią Baudžiamojo proceso kodekso nuostatą galima aiškinti taip, kad tokiu atveju teismas turėtų atnaujinti bylos nagrinėjimą.
- 45 Taip pat gali paaiškėti, kad *Kúria* (Aukščiausiasis Teismas) neteisingai pripažino šį prašymą neteisėtu, ir tokiu atveju žemesnės instancijos teismas turėtų nesivadovauti šiuo aukščiausiosios instancijos teismo sprendimu kaip prieštaraujančiu Sąjungos teisei, nepaisydamas jo konstitucinės kompetencijos užtikrinti nacionalinės teisės vienodumą.
- 46 Be to, *Kúria* sprendimas grindžiamas nacionaline jurisprudencija, pagal kurią Vengrijos teisės atitiktis Sąjungos teisei negali būti prejudicinio sprendimo priėmimo procedūros dalykas. Tokia jurisprudencija prieštarauja Sąjungos teisės viršenybės principui ir Teisingumo Teismo jurisprudencijai.
- 47 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas priduria, kad 2019 m. spalio 25 d. *Fővárosi Törvényszék* (Budapešto apygardos teismas) pirmininkas iškėlė jam drausmės bylą, remdamasis motyvais, tapačiais išdėstytiems *Kúria* sprendime.
- 48 Gavęs Vengrijos vyriausybės pateiktą informaciją, kad ši drausmės byla nutraukta, Teisingumo Teismas pateikė klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisėjui. 2019 m. gruodžio 10 d. atsakyme šis teisėjas patvirtino, kad 2019 m. lapkričio 22 d. raštu *Fővárosi Törvényszék* (Budapešto apygardos teismas) pirmininkas atšaukė aktą, kuriuo inicijuota drausmės byla.
- 49 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas taip pat nurodė, kad dėl to neketina keisti papildomo prašymo priimti prejudicinį sprendimą, nes susirūpinimą jam kelia ne drausmės bylos iškėlimas jam pačiam, o vien tai, kad tokia byla apskritai gali būti iškelta tokiomis aplinkybėmis.
- 50 Iš tiesų, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teisėjo teigimu, nei jo tiesioginis vadovas, nei *Pesti Központi Kerületi Bíróság* (Pešto centrinis apylinkės teismas) baudžiamųjų bylų skyriaus vadovas neabejojo jo, kaip teisėjo, darbo kokybe, todėl vienintelis šios drausmės bylos pagrindas yra pirminio prašymo priimti prejudicinį sprendimą turinys.

- 51 Šiomis aplinkybėmis *Pesti Központi Kerületi Bíróság* (Pešto centrinis apylinkės teismas) nutarė pateikti Teisingumo Teismui šiuos du papildomus prejudicinius klausimus:
4. a) Ar [SESV] 267 straipsnį reikia aiškinti taip, kad šiai nuostatai prieštarauja nacionalinio teismo sprendimas, kuriuo, vykstant procesui aukščiausiosios instancijos teisme, per kurį siekiama suvienodinti valstybės narės teismų jurisprudenciją, žemesnės instancijos teismo nutartis pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pripažįstama neteisėta, nedarant poveikio šios nutarties teisiniams padariniams?
 - b) Jeigu atsakymas į [ketvirtojo klausimo a punktą] būtų teigiamas, ar [SESV] 267 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi netaikyti priešingų aukštesnės instancijos teismo sprendimų ir principinių pozicijų, priimtų siekiant užtikrinti teisės vienodumą?
 - c) Jeigu į [ketvirtojo klausimo a punktą] būtų atsakyta neigiamai, ar tokiu atveju sustabdytas baudžiamosios bylos nagrinėjimas gali būti tęsiamas, nors prejudicinio sprendimo priėmimo procedūra dar nebaigta?
5. Ar ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, [Chartijos] 47 straipsnyje ir Teisingumo Teismo jurisprudencijoje įtvirtintą teismų nepriklausomumo principą reikia aiškinti taip, kad, atsižvelgiant į SESV 267 straipsnį, šis principas yra pažeidžiamas, jeigu drausmės byla teisėjui iškeliamą dėl to, kad jis pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą?“

Dėl prašymo taikyti pagreitintą procedūrą

- 52 Papildomame prašyme priimti prejudicinį sprendimą jį pateikęs teisėjas taip pat prašė, kad šiai bylai būtų taikoma pagreitinta procedūra pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnį. Grįsdamas šį prašymą jis teigia, kad tokios procedūros taikymas pateisinamas, be kita ko, atsižvelgiant į tai, kad *Kúria* sprendimas ir šiam teisėjui iškelta drausmės byla gali sukelti itin neigiamą atgrasomąjį poveikį, kuris galėtų turėti įtakos bet kokiam būsimam Vengrijos teismų sprendimui inicijuoti ar ne prašymo priimti prejudicinį sprendimą procedūrą pagal SESV 267 straipsnį.
- 53 Procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo prašymu arba išimties tvarka savo iniciatyva Teisingumo Teismo pirmininkas, išklauses teisėją pranešėją ir generalinį advokatą, gali nuspręsti nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal pagreitintą procedūrą, jeigu dėl bylos pobūdžio reikia, kad ji būtų greitai išnagrinėta.
- 54 Šiuo klausimu svarbu priminti, kad tokia pagreitinta procedūra yra procesinė priemonė, skirta reaguoti į ypatingos skubos situaciją. Be to, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos taip pat matyti, kad pagreitinta procedūra gali būti netaikoma, kai dėl byloje kilusių teisinių problemų jautrumo ir sudėtingumo sunku taikyti tokią procedūrą, ypač kai neatrodo tinkama sutrumpinti rašytinę proceso Teisingumo Teisme dalį (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 103 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 55 Nagrinėjama atveju 2019 m. gruodžio 19 d. nutartimi Teisingumo Teismo pirmininkas, išklausęs teisėją pranešėją ir generalinį advokatą, atmetė prašymą nagrinėti šią bylą taikant pagreitintą procedūrą. Iš tiesų, kaip matyti iš šio sprendimo 48 punkto, aktas, kuriuo inicijuota drausmės byla prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisėjui, buvo atšauktas. Be to, pagrindinė baudžiamoji byla nesusijusi su asmeniu, kuriam taikoma laisvės atėmimo priemonė.
- 56 Šiomis aplinkybėmis, remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teisėjų pateikta informacija ir paaiškinimais, nepaaiškėjo, kad ši byla, kurioje, beje, kaip matyti iš šio sprendimo 52 punkto, keliami ypač opūs ir sudėtingi klausimai, būtų tokia skubi, kad pateisintų nukrypimą išimties tvarka nuo bylose dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą taikomų įprastų procedūrinių taisyklių.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl ketvirtąjo klausimo

- 57 Ketvirtuoju klausimu, kurį reikia nagrinėti pirmiausia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 267 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį valstybės narės aukščiausiosios instancijos teismui draudžiama, gavus įstatymo interesais paduotą skundą, pripažinti neteisėtu prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kurį Teisingumo Teismui pagal šią nuostatą pateikė žemesnės instancijos teismas, nors šis pripažinimas ir neturėtų įtakos nutarties dėl kreipimosi su tokiu prašymu teisiniams padariniams, ir, jei taip, ar Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinamas kaip įpareigojantis šį žemesnės instancijos teismą nepaisyti tokio aukščiausiosios instancijos teismo sprendimo.

Dėl priimtinumų

- 58 Vengrijos vyriausybė tvirtina, kad ketvirtasis klausimas nepriimtinas, nes papildomame prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateikti motyvai, susiję su būtinybe išsiaiškinti Sąjungos teisę, neturi reikšmės pagrindinės bylos baigčiai, visų pirma atsižvelgiant į tai, kad *Kúria* sprendimas nesukelia teisiųjų padarinių nutarčiai dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teisėjų prielaidos dėl šio sprendimo galimo poveikio prejudicinio sprendimo priėmimo procedūroms ateityje grindžiamos būsimais ir hipotetiniais įvykiais, todėl šios prielaidos taip pat neturi reikšmės pagrindinės bylos baigčiai.
- 59 Pirmiausia reikia priminti, kad SESV 267 straipsnyje numatyta kreipimosi dėl prejudicinio sprendimo procedūra yra Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų glaudaus bendradarbiavimo priemonė, pagrįsta jų funkcijų padalijimu, leidžianti Teisingumo Teismui pateikti nacionaliniams teismams Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris reikalingas sprendimui jų nagrinėjamosiose bylose priimti (šiuo klausimu žr. 2007 m. birželio 21 d. Sprendimo *Omni Metal Service*, C-259/05, EU:C:2007:363, 16 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 60 Remiantis suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija, vykstant šiam bendradarbiavimui, tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes turi įvertinti, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl iš principo Teisingumo Teismas turi priimti

sprendimą tuo atveju, jei pateikiami klausimai susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu (2020 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *Openbaar Ministerie (Dokumentų klastojimas)*, C-510/19, EU:C:2020:953, 25 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 61 Tuo remiantis reikia daryti išvadą, kad klausimams dėl Sąjungos teisės taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumas Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2020 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *Openbaar Ministerie (Dokumentų klastojimas)*, C-510/19, EU:C:2020:953, 26 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 62 Kadangi nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas kelia klausimą dėl tolesnių veiksmų, kurių reikės imtis pagrindinėje baudžiamojoje byloje, jei *Kúria* sprendimas būtų pripažintas prieštaraujančiu Sąjungos teisei, reikia konstatuoti, kad net jei šiuo sprendimu nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nepanaikinama ir nepakeičiama ir juo šią nutartį priėmęs teismas neįpareigojamas atsiimti ar pakeisti šio prašymo, *Kúria* sprendimas vis dėlto sukelia pasekmių šiam teismui ir procesui pagrindinėje baudžiamojoje byloje.
- 63 Iš tiesų, kai šis aukščiausiosios instancijos teismas žemesnės instancijos teismo pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pripažįsta neteisėtu, toks kvalifikavimas neišvengiamai turi įtakos pastarajam teismui, net jei nesukelia tiesioginio poveikio nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą galiojimui. Pavyzdžiui, nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas visų pirma turi nuspręsti, ar neatsiimti savo prejudicinių klausimų, o kartu – ar palikti galioti savo nutartį sustabdyti bylos nagrinėjimą, kurią *Kúria* (Aukščiausiasis Teismas) iš esmės pripažino neteisėta, ar, priešingai, atsiimti savo klausimus atsižvelgiant į šį sprendimą ir tęsti pagrindinės baudžiamosios bylos nagrinėjimą.
- 64 Taip pat, kaip matyti iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, *Kúria* sprendimas buvo paskelbtas oficialiajame rinkinyje, skirtame sprendimams principiniais klausimais, kuriais užtikrinamas nacionalinės teisės vienodumas.
- 65 Be to, tokiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas taip pat turi įvertinti, ar palikdamas galioti savo pirminį prašymą priimti prejudicinį sprendimą jis nesukelia rizikos, kad jo sprendimas dėl pagrindinės bylos esmės bus apskūstas tuo pagrindu, kad vykstant procesui šis teisėjas priėmė nutartį pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kurią *Kúria* (Aukščiausiasis Teismas) pripažino neteisėta.
- 66 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad ketvirtojo klausimo negalima laikyti nesvarbiu pagrindinės bylos baigčiai, todėl jis yra priimtinas.

Dėl esmės

- 67 Pirma, kiek tai susiję su klausimu, ar SESV 267 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį valstybės narės aukščiausiosios instancijos teismui draudžiama, gavus įstatymo interesais pateiktą skundą, pripažinti neteisėtu prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kurį remdamasis šią nuostata Teisingumo Teismui pateikė žemesnės instancijos teismas, nors toks pripažinimas ir neturi įtakos nutarties, kuria pateiktas šis prašymas, teisiniams padariniams, reikia priminti, kad SESV 267 straipsnyje numatyta prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikimo procedūra yra

Sutartyse įtvirtintos teismų sistemos kertinis akmuo; šia procedūra užmezgant dialogą tarp Teisingumo Teismo ir valstybių narių teismų teisėjų siekiama užtikrinti vienodą Sąjungos teisės aiškinimą ir kartu – jos nuoseklumą, visišką veiksmingumą, autonomiją ir galiausiai savitą Sutartimis sukurtos teisės pobūdį (šiuo klausimu žr. 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundai)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 90 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 68 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad nacionaliniai teismai turi labai plačią diskreciją teikti Teisingumo Teismui klausimus dėl svarbių Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo; ši diskrecija tampa pareiga teismams, priimančioms sprendimus paskutiniąja instancija, išskyrus tam tikras Teisingumo Teismo jurisprudencijoje pripažintas išimtis (2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 69 Ši diskrecija ir ši pareiga iš esmės neatsiejamos nuo SESV 267 straipsnyje nustatytos nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo sistemos ir teismo, kuriam pavesta taikyti Sąjungos teisę, funkcijų, pagal šią nuostatą patiktų nacionaliniams teismams (2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 33 punktas).
- 70 Taigi, kai bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas mano, kad toje byloje keliamas su Sąjungos teisės aiškinimu ar galiojimu susijęs klausimas, jis turi diskreciją arba, nelygu aplinkybės, pareigą kreiptis į Teisingumo Teismą su prejudiciniu klausimu, o nacionaliniuose įstatymuose ar jurisprudencijoje suformuluotos taisyklės negali sudaryti kliūčių pasinaudoti šia diskrecija ar įvykdyti šią pareigą (2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *PFE*, C-689/13, EU:C:2016:199, 34 punktas).
- 71 Nagrinėjamu atveju, nors *Kúria* sprendime tik konstatuojama, kad pirminis prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra neteisėtas, ir juo nepanaikinama nutartis jį pateikti, taip pat nereikalaujama, kad šį prašymą pateikęs teisėjas jį atšauktų ir tęstų pagrindinės bylos nagrinėjimą, vis dėlto *Kúria* (Aukščiausiasis Teismas), atlikdamas nurodytos nutarties teisėtumo kontrolę pagal Baudžiamojo proceso kodekso 490 straipsnį, faktiškai, kaip savo išvados 43 punkte nurodė generalinis advokatas, atliko pirminio prašymo priimti prejudicinį sprendimą kontrolę, panašiai, kaip tai daro Teisingumo Teismas, vertindamas, ar toks prašymas yra priimtinas.
- 72 Nors pagal SESV 267 straipsnį nedraudžiama pagal nacionalinę teisę apskūsti sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, aukščiausiosios instancijos teismo sprendimas, kuriuo prašymas priimti prejudicinį sprendimą pripažįstamas neteisėtu dėl to, kad pateikti klausimai nėra svarbūs ir būtini pagrindinei bylai išspręsti, yra nesuderinamas su šiuo straipsniu, nes šių aspektų vertinimas priklauso išimtinai Teisingumo Teismo jurisdikcijai spręsti dėl prejudicinių klausimų priimtimumo, kaip matyti iš šio sprendimo 60 ir 61 punktuose primintos jurisprudencijos (šiuo klausimu žr. 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Cartesio*, C-210/06, EU:C:2008:723, 93–96 punktus).
- 73 Be to, kaip generalinis advokatas taip pat pažymėjo savo išvados 48 punkte, Sąjungos teisės veiksmingumui kiltų grėsmė, jei dėl aukščiausiosios instancijos nacionaliniam teismui paduoto skundo su Sąjungos teise susijusią bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas galėtų būti atgrasytas pasinaudoti pagal SESV 267 straipsnį jam suteikta galimybe pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės aiškinimo ar galiojimo, kad galėtų nuspręsti, ar su šia teise yra suderinama nacionalinė nuostata (šiuo klausimu žr. 2010 m. birželio 22 d. Sprendimo *Melki ir Abdeli*, C-188/10 ir C-189/10, EU:C:2010:363, 45 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 74 Iš tiesų, nors *Kúria* (Aukščiausiasis Teismas) neįpareigojo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teisėjo atsiimti pirminio prašymo, savo sprendime šis aukščiausiosios instancijos teismas šį prašymą pripažino neteisėtu. Toks neteisėtumo konstatavimas gali susilpninti atsakymų, kuriuos Teisingumo Teismas pateiks prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisėjui, reikšmę ir sprendimo, kurį šis priims atsižvelgdamas į šiuos atsakymus, galią.
- 75 Be to, šis *Kúria* (Aukščiausiasis Teismas) sprendimas gali paskatinti Vengrijos teismus neteikti prejudicinių klausimų Teisingumo Teismui, kad jų prašymai priimti prejudicinį sprendimą nebūtų ginčijami vienos iš šalių remiantis minėtu sprendimu arba dėl jų nebūtų teikiamas skundas įstatymo interesais.
- 76 Šiuo klausimu primintina, kad, kiek tai susiję su prašymo priimti prejudicinį sprendimą mechanizmu, „asmenų, suinteresuotųjų apsaugoti savo teises, budrumas lemia veiksmingą kontrolę, papildančią tą, kuria pagal [SESV 258 ir 259 straipsnius] patikėta rūpintis Europos Komisijai ir valstybėms narėms“ (1963 m. vasario 5 d. Sprendimo *van Gend & Loos*, 26/62, EU:C:1963:1, p. 25). Jei būtų apribotas nacionalinių teismų naudojimas SESV 267 straipsniu suteikta kompetencija, būtų suvaržyta iš Sąjungos teisės kylančių asmenų teisių veiksminga teisminė gynyba.
- 77 Vadinas, *Kúria* sprendimu pažeidžiamos SESV 267 straipsnyje pripažintos nacionalinių teismų prerogatyvos ir atitinkamai kenkiama Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo, įtvirtinto pasitelkus prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikimo mechanizmą, veiksmingumui (pagal analogiją žr. 2016 m. liepos 5 d. Sprendimo *Ognyanov*, C-614/14, EU:C:2016:514, 25 punktą).
- 78 Antra, kiek tai susiję su klausimu, ar pagal Sąjungos teisės viršenybės principą nacionalinis teismas, pateikęs Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kurio neteisėtumą konstatavo atitinkamos valstybės narės aukščiausiosios instancijos teismas, nors tai neturėjo įtakos nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą teisiniams padariniams, privalo neatsižvelgti į tokį aukščiausiosios instancijos teismo sprendimą, pirma, reikia priminti, kad remiantis suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija pagal Sąjungos teisės viršenybės principą Sąjungos teisė laikoma viršesne už valstybių narių teisę. Taigi pagal šį principą reikalaujama, kad visos valstybių narių institucijos užtikrintų visišką įvairių Sąjungos teisės normų veiksmingumą, o valstybių narių teisė negali pakenkti šių įvairių normų veiksmingumui tų valstybių teritorijoje (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 244 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 79 Teisingumo Teismas yra ne kartą nusprendęs, kad pagal Sąjungos teisės viršenybės principą tai, kad valstybė narė remiasi nacionalinės teisės nuostatomis, kurios gali būti net ir konstitucinio lygmens, negali pakenkti Sąjungos teisės vienovei ir veiksmingumui. Iš tiesų, remiantis suformuota jurisprudencija, Sąjungos teisės viršenybės principo pasekmės taikomos visoms valstybės narės institucijoms, ir tam negali kliudyti net ir konstitucinio lygmens vidaus nuostatos, susijusios su teismų jurisdikcijos pasidalijimu (2021 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 245 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 80 Antra, kaip matyti iš suformuotos jurisprudencijos, nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią kliudoma įgyvendinti SESV 267 straipsnyje numatytą procedūrą, turi būti netaikoma, nereikalaujant atitinkamo teismo prašyti arba laukti, kol ši nuostata bus panaikinta teisėkūros

arba kitokiomis konstitucinėmis priemonėmis (2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundai)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 141 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 81 Darytina išvada, kad pagal Sąjungos teisės viršenybės principą žemesnės instancijos teismas privalo neatsižvelgti į atitinkamos valstybės narės aukščiausiosios instancijos teismo sprendimą, jeigu mano, kad šis pažeidžia jam pagal SESV 267 straipsnį suteiktas prerogatyvas, taigi, ir Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo, įtvirtinto taikant prejudicinio sprendimo priėmimo mechanizmą, veiksmingumą. Reikia patikslinti, kad, atsižvelgiant į šių prerogatyvų apimtį, joks pagrindas palikti galioti šį sprendimą negali būti kildinamas iš aplinkybės, kad sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas gali konstatuoti, jog šio žemesnės instancijos teismo Teisingumo Teismui pateikti prejudiciniai klausimai yra visiškai ar iš dalies nepriimtini.
- 82 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti: pirma, SESV 267 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį valstybės narės aukščiausiosios instancijos teismui draudžiama, gavus įstatymo interesais paduotą skundą, pripažinti neteisėtu prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kurį Teisingumo Teismui pagal šią nuostatą pateikė žemesnės instancijos teismas, tuo pagrindu, kad pateikti klausimai nėra reikšmingi ir būtini pagrindinei bylai išspręsti, nors šis pripažinimas ir neturėtų įtakos nutarties dėl kreipimosi su tokiu prašymu teisiniams padariniams, ir, antra, Sąjungos teisės viršenybės principas įpareigoja šį žemesnės instancijos teismą nepaisyti tokio nacionalinio aukščiausiosios instancijos teismo sprendimo.

Dėl penktojo klausimo

- 83 Penktuoju klausimu, kurį reikia nagrinėti antrą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, Chartijos 47 straipsnis ir SESV 267 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama kelti drausmės bylą nacionalinio teismo teisėjui dėl to, kad šis kreipėsi į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą pagal šį 267 straipsnį.

Dėl priimtinumų

- 84 Vengrijos vyriausybė ir Komisija teigia, kad penktasis klausimas nepriimtinas. Ši vyriausybė iš esmės nurodo, kad drausmės byla, iškelta prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisėjui, bet vėliau nutraukta, neturi reikšmės, nes negalima nustatyti jos poveikio prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teisėjo teisminėms funkcijoms. Komisija savo ruožtu iš esmės teigia, kad šis klausimas neturi reikšmės sprendimui pagrindinėje byloje priimti ir kad bet kuriuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas nepateikė jokios informacijos apie drausmės bylos iškėlimo poveikį jo nagrinėjamos baudžiamosios bylos tęsimui.
- 85 Šiuo klausimu, atsižvelgiant į šio sprendimo 60 ir 61 punktuose jau primintą jurisprudenciją, reikia pažymėti, kad 2019 m. gruodžio 10 d. atsakyme į Teisingumo Teismo prašymą pateikti informacijos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas patikslino, kad, nepaisant jam iškeltos drausmės bylos nutraukimo, jo pateiktas klausimas išlieka svarbus, nes jo abejonės kilo dėl paties fakto, kad drausmės byla gali būti iškelta tokiomis aplinkybėmis, taigi jos nepriklauso nuo šios bylos tolesnio nagrinėjimo.

- 86 Be to, reikia konstatuoti, kad ketvirtasis ir penktasis prejudiciniai klausimai yra glaudžiai susiję. Iš tiesų iš papildomo prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad *Fővárosi Törvényszék* (Budapešto apygardos teismas) pirmininkas priėmė aktą, kuriuo inicijavo drausmės bylos iškelimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisėjui, būtent remdamasis *Kúria* sprendimu pripažinti šį prašymą neteisėtu. Taigi penktuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar galėtų nepaisyti *Kúria* sprendimo, kai spręs dėl pagrindinės bylos esmės, nebijodamas, kad jam anksčiau kelta drausmės byla, grįsta *Kúria* sprendimu, bus atnaujinta.
- 87 Vadinas, kaip ir ketvirtojo klausimo atveju, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas susiduria su procesine kliūtimi, kilusia taikant nacionalinės teisės aktus, kurią jis turi pašalinti, kad galėtų spręsti pagrindinę bylą be išorinės įtakos ir, kaip numatyta Chartijos 47 straipsnyje, visiškai nepriklausomai (šiuo klausimu žr. 2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Governo della Repubblica italiana (Italijos taikos teisėjų statutas)*, C-658/18, EU:C:2020:572, 46 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Iš tiesų šio teismo teisėjui kyla klausimas dėl tolesnio pagrindinės bylos nagrinėjimo sąlygų priėmus *Kúria* sprendimą, kuriuo pirminis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pripažintas neteisėtu ir kuris taip pat buvo pagrindas iškelti jam drausmės bylą. Tuo ši byla skiriasi nuo bylų, kuriose priimtas 2020 m. kovo 26 d. Sprendimas *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny* (C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234), kai atsakymai į Teisingumo Teismui pateiktus klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo nebuvo būtini atitinkamiems prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiems teismams, kad prieš galėdami priimti sprendimą dėl jų nagrinėjamų bylų esmės jie išspręstų nacionalinės proceso teisės klausimus.
- 88 Darytina išvada, kad penktasis klausimas yra priimtinas.

Dėl esmės

- 89 Pirmiausia reikia pažymėti, kad penktasis klausimas susijęs su ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, Chartijos 47 straipsnio ir SESV 267 straipsnio išaiškinimu. Vis dėlto iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų matyti, kad, kaip iš esmės jau buvo nurodyta šio sprendimo 86 ir 87 punktuose, šis klausimas kyla dėl procesinio sunkumo, kuris turi būti išspręstas prieš priimant sprendimą dėl pagrindinės bylos esmės ir kuris kelia abejonių dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teisėjo įgaliojimų SESV 267 straipsnyje numatytoje procedūroje. Taigi penktąjį klausimą reikia nagrinėti atsižvelgiant tik į SESV 267 straipsnį.
- 90 Šiuo požiūriu, atsižvelgiant į šio sprendimo 68–70 ir 72 punktuose primintą Teisingumo Teismo jurisprudenciją, reikia pabrėžti, kad Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog nacionalinės teisės nuostatos, iš kurių matyti, kad nacionalinių teismų teisėjams gali būti keliamos drausmės bylos dėl to, kad jie kreipėsi į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, yra neleistinos. Iš tiesų vien perspektyva patirti tokį persekiojimą dėl to, kad pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą arba vėliau nusprendė jo neatsiimti, gali kliudyti atitinkamų nacionalinių teismų teisėjams veiksmingai kreiptis į Teisingumo Teismą ir vykdyti teismo, kuriam pavesta taikyti Sąjungos teisę, funkcijas (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny*, C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 58 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; taip pat 2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Teisėjams taikoma drausminė tvarka)*, C-791/19, EU:C:2021:596, 227 punktą).

- 91 Beje, tai, kad šiems teisėjams netaikomos drausminės procedūros ar nuobaudos už naudojimąsi tokia galimybe kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, kuri priklauso jų išimtinai kompetencijai, yra su jų nepriklausomumu neatsiejamai susijusi garantija; šis nepriklausomumas pirmiausia būtinas tam, kad tinkamai veiktų teismų bendradarbiavimo sistema, kurią įgyvendina SESV 267 straipsnyje numatytas kreipimosi dėl prejudicinio sprendimo priėmimo mechanizmas (2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny*, C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 59 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 92 Be to, reikia pažymėti, kad drausmės bylos iškėlimas dėl to, kad nacionalinio teismo teisėjas nusprendė kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, gali atgrasyti visus nacionalinius teismus nuo tokių prašymų teikimo, o tai galėtų pakenkti vienodam Sąjungos teisės taikymui.
- 93 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į penktąjį klausimą reikia atsakyti: SESV 267 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama kelti drausmės bylą nacionalinio teismo teisėjui dėl to, kad šis kreipėsi į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą pagal šią nuostatą.

Dėl pirmojo klausimo

Dėl priimtimumo

- 94 Vengrijos vyriausybės teigimu, kaip konstatavo *Kúria* (Aukščiausiasis Teismas), pagrindinės bylos faktinių ir teisinių aplinkybių vertinimas yra paprastas ir dėl to iš esmės nebūtina aiškinti Sąjungos teisės. Remdamasi *Kúria* sprendimu, ši vyriausybė apskritai teigia, kad pagrindinėje baudžiamojame byloje nėra jokių faktų ar aplinkybių, leidžiančių daryti išvadą, kad nagrinėjant šią bylą buvo pažeistos kalbų vartojimą reglamentuojančios nuostatos arba už bylos nagrinėjimą atsakingos institucijos neįvykdė savo pareigų, o prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas iš to galėtų padaryti išvadą, kad būtina išaiškinti Sąjungos teisę. Kadangi pagrindinėje byloje nekyla jokios realios problemos, susijusios su vertimu žodžiu, pirma šio klausimo dalis yra hipotetinė, todėl Teisingumo Teismui nėra nei būtina, nei įmanoma į ją atsakyti. Panašiai samprotaujant, atsakyti į šio klausimo antrą dalį taip pat nebūtina atsižvelgiant į pagrindinės bylos faktines aplinkybes, nes, minėtos vyriausybės teigimu, remiantis iš tyrimo medžiagos *Kúria* (Aukščiausiasis Teismas) nustatytais faktinėmis aplinkybėmis galima konstatuoti, kad kaltinamasis suprato jam pareikštus kaltinimus.
- 95 Šiuo klausimu, atsižvelgiant į šio sprendimo 60 ir 61 punktuose nurodytą Teisingumo Teismo jurisprudenciją, reikia pažymėti, kad pirminiame prašyme priimti prejudicinį sprendimą jį pateikęs teisėjas aiškiai nurodo aplinkybes, kuriomis nusprendė pateikti šį klausimą, ir motyvus, dėl kurių jį pateikė. Iš tiesų, kaip matyti iš šio sprendimo 25–28 punktų, pagrindinė byla susijusi su baudžiamuoju procesu už akių, pradėtu prieš Turkijoje gimusį Švedijos pilietį, persekiojamą už Vengrijos teisės aktų dėl šaunamųjų ginklų ir šaudmenų pažeidimą; šis procesas pradėtas baigus tyrimą, per kurį policijos tarnybos kaltinamąjį apklausė dalyvaujant švedų kalbos vertėjui, tačiau jam nebuvo suteikta gynėjo pagalba, nors per šią apklausą jam buvo pranešta apie įtarimus pažeidus nurodytus nacionalinės teisės aktus. Taigi pagrindinė byla akivaizdžiai susijusi su direktyvų 2010/64 ir 2012/13 nuostatomis, dėl kurių pateiktas pirmasis klausimas.
- 96 Be to, dėl Vengrijos vyriausybės argumento, kad pagrindinės bylos faktinių ir teisinių aplinkybių vertinimas yra paprastas ir tam nereikalinga, kad Teisingumo Teismas išaiškintų Sąjungos teisę, todėl nebuvo būtina kreiptis su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, pakanka priminti, pirma,

kad, kaip matyti iš šio sprendimo 60 punkte nurodytos Teisingumo Teismo jurisprudencijos, tik byla nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes turi įvertinti, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Antra, tokia aplinkybė netrukdo nacionaliniam teismui pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą ir dėl jos pateiktas klausimas netampa nepriimtinas (šiuo klausimu žr. 2021 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny*, C-383/19, EU:C:2021:337, 33 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 97 Taigi reikia konstatuoti, kad pirmasis klausimas yra priimtinas.

Dėl esmės

- 98 Pirmiausia reikia pažymėti, kad pirmajame klausime daroma nuoroda į ESS 6 straipsnio 1 dalį. Tačiau, išskyrus bendrą nuorodą į Chartijos taikytinumą, šia nuostata nesiremiama prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teisėjų argumentuose, kaip matyti iš pirminio prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų. Be to, tai yra bendro pobūdžio nuostata, kuria Sąjunga pripažįsta, kad Chartija turi tokią pačią teisinę galią kaip ir Sutartis; joje pažymima, kad Chartijos nuostatos niekaip neišplečia Sutartyse apibrėžtos Sąjungos kompetencijos, taip pat patikslinamas Chartijoje įtvirtintų teisių, laisvių ir principų aiškinimo metodas. Tokiomis aplinkybėmis ši nuostata nėra svarbi nagrinėjant pirmąjį klausimą.
- 99 Vis dėlto pagal suformuotą jurisprudenciją Teisingumo Teismui gali tekti atsižvelgti į Sąjungos teisės normas, kurių nacionalinis teismas nebuvo nurodęs savo klausime (2018 m. rugpjūčio 7 d. Sprendimo *Smith*, C-122/17, EU:C:2018:631, 34 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 100 Pagal Chartijos 48 straipsnio 1 dalį kiekvienas nusikaltimo padarymu kaltinamas asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltė neįrodyta pagal įstatymą. Be to, Chartijos 48 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad kiekvienam, kuris kaltinamas padaręs nusikaltimą, užtikrinama teisė į gynybą.
- 101 Šiuo klausimu pažymėtina, kad Chartijos 52 straipsnio 3 dalyje numatyta, jog Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių EŽTK garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta toje konvencijoje. Kaip matyti iš su Chartijos 48 straipsniu susijusių išaiškinimų, į kuriuos, remiantis ESS 6 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa ir Chartijos 52 straipsnio 7 dalimi, ją aiškinant turi būti atsižvelgta, šis 48 straipsnis atitinka EŽTK 6 straipsnio 2 ir 3 dalis. Taigi Teisingumo Teismas turi užtikrinti, kad jam aiškinant Chartijos 48 straipsnį būtų garantuojamas toks apsaugos lygis, kuris atitiktų pagal EŽTK 6 straipsnį, kaip jį aiškina Europos Žmogaus Teisių Teismas, suteikiamą apsaugos lygį (šiuo klausimu žr. 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Gambino ir Hyka*, C-38/18, EU:C:2019:628, 39 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 102 Šiomis aplinkybėmis konstatuotina, kad pirmojo klausimo pirma dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2010/64 5 straipsnis turi būti aiškinamas kaip įpareigojantis valstybes narės sukurti nepriklausomų vertėjų raštu ir žodžiu registrą arba užtikrinti galimybę kontroliuoti vykstant teismo procesui atlikto vertimo žodžiu tinkamą kokybę.
- 103 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Direktyvos 2010/64 5 straipsnio 2 dalyje numatyta, jog valstybės narės „stengiasi sukurti nepriklausomų, tinkamą kvalifikaciją įgijusių, vertėjų raštu ir žodžiu registrą ar registrus“.

- 104 Vadovaujantis suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija, aiškinant Sąjungos teisės nuostatą būtina atsižvelgti ne tik į jos formuluotę, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (2015 m. rugsėjo 2 d. Sprendimo *Surmačs*, C-127/14, EU:C:2015:522, 28 punktas ir 2016 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *DHL Express (Austrija)*, C-2/15, EU:C:2016:880, 19 punktas).
- 105 Iš pačios šios nuostatos formuluotės, kurioje vartojamas veiksmažodis „stengtis“, matyti, kad nepriklausomų, tinkamą kvalifikaciją turinčių vertėjų raštu ir žodžiu registro sukūrimas yra daugiau programinio pobūdžio nuostata nei pareiga pasiekti rezultatą, taigi ji neturi jokio tiesioginio poveikio.
- 106 Šį pažodinį aiškinimą patvirtina minėtos nuostatos kontekstas ir Direktyva 2010/64 siekiami tikslai.
- 107 Remiantis šios direktyvos 12 konstatuojamąja dalimi, joje įtvirtintos bendros būtiniausios taisyklės, taikomos vertimui žodžiu ir raštu baudžiamajame procese.
- 108 Pagal minėtos direktyvos 17 konstatuojamąją dalį šiomis taisyklėmis turėtų būti užtikrinta, kad būtų teikiama nemokama ir adekvati vertėjo pagalba, dėl kurios įtariamieji ir kaltinamieji, nekalbantys baudžiamojo proceso kalba ar jos nesuprantantys, galėtų visapusiškai pasinaudoti teise į gynybą ir kuri užtikrintų teisingą procesą.
- 109 Kiek tai susiję su vertimo žodžiu ir raštu kokybe, Direktyvos 2010/64 24 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, jog valstybės narės turėtų užtikrinti, kad ji galėtų būti tikrinama kompetentingoms valdžios institucijoms gavus konkretų pranešimą apie jos neužtikrinimą. Be to, Direktyvos 2010/64 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog valstybės narės imasi konkrečių priemonių užtikrinti, kad teikiamos vertimo žodžiu ir raštu paslaugos atitiktų kokybę, kurios reikalaujama pagal šios direktyvos 2 straipsnio 8 dalį, o pastarojoje nuostatoje patikslinta, kad vertimo žodžiu paslaugos turi būti „pakankamai kokybiškos, kad būtų užtikrintas teisingas procesas, ypač užtikrinant, kad įtariamieji ar kaltinamieji būtų supažindinti su jiems iškelta byla [pareikštais kaltinimais] ir galėtų pasinaudoti teise į gynybą“.
- 110 Iš šių nuostatų ir konstatuojamųjų dalių, neatsižvelgiant į konkrečią Direktyvos 2010/64 5 straipsnio taikymo tvarką, matyti, jog pagal šią direktyvą reikalaujama, kad valstybės narės imtųsi „konkrečių priemonių“, skirtų užtikrinti „pakankamai kokybišk[am]“ vertimui žodžiu, kad, pirma, suinteresuotieji asmenys žinotų jiems pareikštus kaltinimus ir galėtų pasinaudoti teise į gynybą ir, antra, būtų tinkamai vykdomas teisingumas. Šiuo klausimu pažymėtina, kad nepriklausomų vertėjų raštu ir žodžiu registro sukūrimas yra viena iš priemonių, galinčių prisidėti prie tokio tikslo įgyvendinimo. Nors tokio registro sukūrimas negali būti laikomas valstybės narėms pagal šią direktyvą nustatyta pareiga, vis dėlto šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje, kuri yra pakankamai tiksli ir besąlygiška, kad teisės subjektas galėtų ja remtis, o nacionalinis teismas – taikyti, numatyta, kad valstybės narės imasi konkrečių priemonių, skirtų užtikrinti kokybiškoms vertimo žodžiu ir raštu paslaugoms, šiuo tikslu turėti galimybę gauti tinkamas paslaugas ir sudaryti sąlygas veiksmingai jomis naudotis.
- 111 Direktyvos 2010/64 2 straipsnio 5 dalyje šiuo klausimu besąlygiškai ir tiksliai numatyta, jog valstybės narės užtikrina, kad, vadovaujantis pagal nacionalinę teisę nustatytais procedūromis, įtariamiesiems ar kaltinamiesiems būtų suteikta „galimybė skusti vertimo žodžiu kokybę, jei ji nepakankamai gera teisingam procesui apsaugoti [užtikrinti]“.

- 112 Vis dėlto tokia galimybė neatleidžia valstybių narių nuo pareigos, numatytos Direktyvos 2010/64 5 straipsnio 1 dalyje, siejamoje su, be kita ko, jos 2 straipsnio 8 dalimi, imtis „konkrečių priemonių“ užtikrinti, kad teikiamos vertimo žodžiu paslaugos būtų „pakankamos kokybės“, ypač kai nėra nepriklausomų vertėjų raštu ar žodžiu registru.
- 113 Šiuo klausimu pažymėtina, jog tam, kad būtų laikomasi teisingo bylos nagrinėjimo reikalavimų, reikia užtikrinti, kad kaltinamasis žinotų, kuo kaltinamas, ir galėtų gintis (šiuo klausimu žr. 2015 m. spalio 15 d. Sprendimo *Covaci*, C-216/14, EU:C:2015:686, 39 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Taigi kompetentingų institucijų pareiga neapsiriboja vertėjo žodžiu skyrimu. Gavusios konkretų pranešimą, jos taip pat turi patikrinti atlikto vertimo žodžiu kokybę (šiuo klausimu žr. 2006 m. spalio 18 d. EŽTT sprendimo *Hermi prieš Italiją*, CE:ECHR:2006:1018JUD001811402, 70 punktą).
- 114 Iš tiesų, nacionaliniams teismams neišnagrinėjus pareiškimų apie netinkamos kokybės vertėjo žodžiu paslaugas, gali būti pažeista teisė į gynybą (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 24 d. EŽTT sprendimo *Knox prieš Italiją*, CE:ECHR:2019:0124JUD007657713, 182 ir 186 punktus).
- 115 Taigi, siekdami užtikrinti, kad įtariamajam ar kaltinamajam, kuris nekalba baudžiamojo proceso kalba arba jos nesupranta, vis dėlto būtų tinkamai pranešta apie jam pareikštus kaltinimus, nacionaliniai teismai turi patikrinti, ar jis pasinaudojo „pakankamai kokybišku“ vertimu žodžiu, kad suprastų, kuo yra kaltinamas, siekiant užtikrinti teisingą bylos nagrinėjimą. Kad nacionaliniai teismai galėtų atlikti šį patikrinimą, jie, be kita ko, turi turėti galimybę susipažinti su informacija apie nepriklausomų vertėjų raštu ir žodžiu atranką ir skyrimą.
- 116 Nagrinėjamu atveju iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad Vengrijoje nėra nepriklausomų vertėjų raštu ar žodžiu registru. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad dėl nacionalinės teisės aktų spragų praktiškai neįmanoma užtikrinti įtariamiesiems ir kaltinamiesiems teikiamų vertimo žodžiu paslaugų kokybės. Vis dėlto Vengrijos vyriausybė tvirtina, kad nacionalinės teisės aktai, reglamentuojantys profesionalių vertėjų žodžiu ir raštu veiklą, taip pat baudžiamojo proceso taisyklės leidžia kiekvienam vengrų kalbos nemokančiam asmeniui gauti vertėjo pagalbą, kurios kokybė atitinka teisingo bylos nagrinėjimo reikalavimus. Neatsižvelgiant į šiuos argumentus, susijusius su nacionaline teise, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi konkrečiai ir tiksliai įvertinti pagrindinės bylos aplinkybes, kad patikrintų, ar šioje byloje suinteresuotajam asmeniui suteiktos vertimo žodžiu paslaugos buvo pakankamai kokybiškos, atsižvelgiant į iš Direktyvos 2010/64 kylančius reikalavimus, kad šis asmuo suprastų jo sulaikymo motyvus ar jam pareikštus kaltinimus ir galėtų pasinaudoti teise į gynybą.
- 117 Taigi Direktyvos 2010/64 5 straipsnis turi būti aiškinamas kaip įpareigojantis valstybes nares imtis konkrečių priemonių užtikrinti, pirma, kad atliekamo vertimo žodžiu ir raštu kokybė būtų pakankama, kad įtariamasis ar kaltinamasis suprastų jam pareikštus kaltinimus, ir, antra, kad nacionaliniai teismai galėtų tikrinti šio vertimo žodžiu kokybę.
- 118 Pirmojo prejudicinio klausimo antra dalimi siekiama išsiaiškinti, ar, nesant tokio registro ar kito metodo patikrinti vertimo žodžiu kokybės tinkamumą, taip pat kai neįmanoma nustatyti, ar įtariamajam arba kaltinamajam buvo pranešta apie jam pareikštus įtarimus ar kaltinimus, Direktyvos 2012/13 4 straipsnio 5 dalis ir 6 straipsnio 1 dalis, siejamos su Chartijos 48 straipsnio 2 dalimi, turi būti aiškinamos kaip draudžiančios tęsti bylos nagrinėjimą už akių.

- 119 Šis klausimas grindžiamas prielaida, kad, nesant nacionalinių priemonių, skirtų užtikrinti vertimo žodžiu kokybei, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas netektų galimybės patikrinti tokio vertimo tinkamumą. Svarbu priminti, kad, neatsižvelgiant į tai, ar egzistuoja bendro pobūdžio nacionalinės priemonės, leidžiančios užtikrinti ir kontroliuoti per baudžiamąjį procesą suteiktą vertimo žodžiu paslaugų kokybę, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi konkrečiai ir tiksliai įvertinti pagrindinės bylos aplinkybes, kad patikrintų, ar šioje byloje suinteresuotajam asmeniui suteiktos vertimo žodžiu paslaugos buvo pakankamai kokybiškos, atsižvelgiant į iš Direktyvos 2010/64 kylančius reikalavimus.
- 120 Atlikęs šį patikrinimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali padaryti išvadą, kad negali nustatyti, ar suinteresuotajam asmeniui jo suprantama kalba buvo pranešta apie pareikštus kaltinimus, nes jam suteiktos netinkamos kokybės vertimo žodžiu paslaugos arba neįmanoma nustatyti tokio vertimo kokybės. Taigi pirmojo prejudicinio klausimo antrą dalį reikia suprasti taip, kad ja siekiama išsiaiškinti, ar Direktyvos 2012/13 4 straipsnio 5 dalis ir 6 straipsnio 1 dalis, siejamos su Chartijos 48 straipsnio 2 dalimi, turi būti aiškinamos kaip draudžiančios teisti asmenį už akių, kai dėl netinkamos kokybės vertimo žodžiu šiam asmeniui jam suprantama kalba nebuvo pranešta apie pareikštą kaltinimą arba kai neįmanoma nustatyti suteiktą vertimo žodžiu paslaugų kokybės, o kartu ir įsitikinti, kad asmeniui jam suprantama kalba buvo pranešta apie pareikštą kaltinimą.
- 121 Šiuo klausimu pažymėtina, kad pagal EŽTK 6 straipsnio 3 dalį kiekvienas kaltinamas nusikaltimo padarymu asmuo turi teisę „būti skubiai ir išsamiai jam suprantama kalba informuotas apie pateikiamo jam kaltinimo pobūdį ir pagrindą“. EŽTK 6 straipsnio 1 ir 3 dalyse numatytos garantijos taikomos visiems „kaltinamiesiems“, kaip ši savarankiška sąvoka suprantama EŽTK taikymo srityje. „Baudžiamasis kaltinimas“ atsiranda, kai kompetentingos institucijos oficialiai praneša asmeniui apie kaltinimą nusikalstamos veikos padarymu arba kai veiksmai, kurių šios institucijos ėmėsi dėl įtarimų šiam asmeniui, iš esmės paveikia jo padėtį. Pavyzdžiui, asmuo, sulaukęs dėl to, kad įtariamas padaręs nusikalstamą veiką, gali būti laikomas „kaltinamu nusikaltimo padarymu“ ir pasinaudoti apsauga pagal EŽTK 6 straipsnį (2017 m. gegužės 12 d. EŽTT sprendimo *Simeonovi prieš Bulgariją*, CE:ECHR:2017:0512JUD002198004, 110 ir 111 punktai).
- 122 Remiantis Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencija, baudžiamosiose bylose tiksli ir išsami informacija apie kaltinamajam pareikštus kaltinimus, taigi, ir apie tai, kaip teismas gali teisiškai kvalifikuoti jo veiksmus, yra esminė teisingo bylos nagrinėjimo sąlyga. Teisė būti informuotam apie kaltinimo pobūdį ir pagrindą turi būti vertinama atsižvelgiant į kaltinamojo teisę pasirengti gynybai (1999 m. kovo 25 d. EŽTT sprendimo *Pélissier ir Sassi prieš Prancūziją*, CE:ECHR:1999:0325JUD002544494 52 ir 54 punktai). Pranešimas asmeniui, kad dėl jo pradėtas baudžiamasis persekiojimas, yra toks svarbus teisinis veiksmas, kad jis turi atitikti formos ir turinio reikalavimus, tinkamus užtikrinti veiksmingą kaltinamojo teisių įgyvendinimą, ir nepakanka neaiškaus ir neoficialaus žinojimo (2006 m. kovo 1 d. EŽTT sprendimo *Sejdovic prieš Italiją*, CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, 99 punktas).
- 123 Teisingas bylos nagrinėjimas reiškia, kad kiekvienas asmuo turi turėti galimybę suprasti jam pareikštus kaltinimus, kad galėtų gintis. Asmuo, kuris nekalba baudžiamąjį proceso, kuriame yra kaltinamas, kalba arba jos nesupranta ir kuris negavo vertėjo pagalbos, kuri leistų suprasti jam pareikštus kaltinimus, negali būti laikomas galėjusiu pasinaudoti teise į gynybą.

- 124 Ši pagrindinė garantija įgyvendinama, be kita ko, užtikrinant teisę į vertimo žodžiu paslaugas, numatytą Direktyvos 2010/64 2 straipsnyje, kuriame įtvirtinta, kad įtariamiesiems arba kaltinamiesiems, kurie nekalba atitinkamo baudžiamojo proceso kalba arba jos nesupranta, per bet kokią apklausą ar posėdį baudžiamojoje byloje nedelsiant suteikiama vertėjo žodžiu pagalba, taip pat užtikrinant šios direktyvos 3 straipsnyje numatytą teisę į esminių dokumentų vertimą raštu.
- 125 Jeigu įtariamieji arba kaltinamieji yra sulaikyti arba suimti, pagal Direktyvos 2012/13 4 straipsnį valstybės narės įpareigosios jiems pateikti rašytinį pranešimą, kuriame nurodomos, be kita ko, direktyvos 3 straipsnyje išvardytos procesinės teisės.
- 126 Direktyvos 2012/13 4 straipsnio 5 dalyje taip pat nustatyta, jog valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji arba kaltinamieji pranešimą apie teises gautų raštu jiems suprantama kalba. Jei pranešimas apie teises nėra parengtas atitinkama kalba, įtariamieji arba kaltinamieji apie jų teises turi būti „informuojami žodžiu jiems suprantama kalba“.
- 127 Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog valstybės narės užtikrina, kad įtariamiesiems arba kaltinamiesiems būtų pateikta informacija apie nusikalstamą veiką, kurios įvykdymu jie yra įtariamieji arba kaltinami. Ta informacija suteikiama „nedelsiant ir yra tiek išsami, kiek tai yra būtina užtikrinti teisingą procesą ir veiksmingą naudojimąsi teise į gynybą“.
- 128 Žinoma, Direktyva 2012/13 nereglamentuojama, kokia tvarka kaltinamajam turi būti įteiktas 6 straipsnyje numatytas pranešimas apie kaltinimą. Vis dėlto šia tvarka negalima pakenkti, be kita ko, šiame 6 straipsnyje numatytam tikslui, taip pat nurodytam minėtos direktyvos 27 konstatuojamojoje dalyje, t. y. sudaryti galimybę asmeniui, įtariamam arba kaltinamam padarius nusikalstamą veiką, pasirengti gynybai ir užtikrinti teisingą bylos nagrinėjimą (2019 m. birželio 13 d. Sprendimo *Moro*, C-646/17, EU:C:2019:489, 51 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 129 Darytina išvada, kad informacija, kuri pagal Direktyvos 2012/13 6 straipsnį turi būti perduota kiekvienam asmeniui, įtariamam arba kaltinamam padarius nusikalstamą veiką, turi būti pateikta šio asmens suprantama kalba, prireikus pasinaudojant vertėjo žodžiu arba raštu pagalba.
- 130 Dėl to, kad asmens teisė būti informuotam apie jam pareikštus kaltinimus turi lemiamą reikšmę visam baudžiamajam procesui, aplinkybės, kad asmuo, nekalbantis šio proceso kalba ar jos nesuprantantis, negavo vertėjo pagalbos, kuri leistų jam suprasti šio proceso turinį ir gintis, pakanka, kad bylos nagrinėjimas nebūtų teisingas ir būtų pakenkta veiksmingam teisės į gynybą įgyvendinimui.
- 131 Žinoma, Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalyje numatyta valstybių narių pareiga užtikrinti, kad vėliausiai tada, kai teismui perduodama spęsti dėl kaltinimų pagrįstumo, būtų suteikta išsami informacija apie kaltinimą, įskaitant nusikalstamos veikos pobūdį ir teisinį kvalifikavimą bei kaltinamųjų dalyvavimo vykdant tą nusikalstamą veiką pobūdį. Taigi pagal šią nuostatą leidžiama, kad šios informacijos nepateikimo nulemtas trūkumas, be kita ko, atsiradęs dėl to, kad ji nebuvo pateikta kaltinamojo suprantama kalba, galėtų būti ištaisytas vykstant baudžiamajam procesui.

- 132 Vis dėlto iš jos taip pat matyti, kad baudžiamąją bylą nagrinėjantis teismas, nepažeisdamas Direktyvos 2012/13 6 straipsnio ir bylos nagrinėjimo teisingumo bei veiksmingo teisės į gynybą įgyvendinimo, kurį juo siekiama užtikrinti, negali priimti sprendimo dėl kaltinimo pagrįstumo kaltinamajam nedalyvaujant procese, jeigu jis nebuvo jam suprantama kalba iš anksto informuotas apie pareikštą kaltinimą.
- 133 Taigi, jei nagrinėjamu atveju, remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo atliktu faktinių aplinkybių patikrinimu, būtų nustatyta, kad atlikto vertimo žodžiu kokybė nebuvo pakankama, kad kaltinamasis galėtų suprasti jo sulaikymo motyvus ir jam pareikštus kaltinimus, tokia aplinkybė galėtų kliudyti tęsti baudžiamosios bylos nagrinėjimą už akių.
- 134 Be to, Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta įtariamųjų ir kaltinamųjų teisė dalyvauti nagrinėjant jų bylą teisme, o to paties straipsnio 2 dalyje numatyta galimybė nagrinėti baudžiamąją bylą už akių susieta su sąlyga, kad šie asmenys buvo laiku informuoti apie bylos nagrinėjimą ir neatvykimo pasekmes.
- 135 Galiausiai tiesa, kad pagal šios direktyvos 9 straipsnį valstybės narės užtikrina, kad tuo atveju, kai įtariamieji arba kaltinamieji nedalyvavo nagrinėjant jų bylą teisme ir nebuvo įvykdytos direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje nustatytos sąlygos, jie turėtų teisę į bylos nagrinėjimą iš naujo arba į kitą teisių gynimo priemonę, kuri leistų iš naujo išnagrinėti bylą iš esmės. Vis dėlto tokia nuostata negalima pateisinti asmens nuteisimo už akių, kai jam nebuvo pranešta apie pareikštus kaltinimus, kaip to reikalaujama pagal šio 8 straipsnio 2 dalį, jeigu šios informacijos nepateikimą lėmė netinkamos kokybės vertimas žodžiu, todėl buvo pažeistos kitos Sąjungos teisės nuostatos.
- 136 Be to, jei nagrinėjamu atveju, remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo atliktu faktinių aplinkybių patikrinimu, paaiškėtų, kad neįmanoma nustatyti atlikto vertimo žodžiu kokybės, tokia aplinkybė taip pat kliudytų tęsti baudžiamosios bylos nagrinėjimą už akių. Iš tiesų tai, kad neįmanoma nustatyti atlikto vertimo žodžiu kokybės, reiškia, kad neįmanoma įsitikinti, ar kaltinamasis buvo informuotas apie jam pareikštus įtarimus ar kaltinimus. Taigi dėl to, kad asmens teisė būti informuotam apie jam pareikštus kaltinimus turi lemiamą reikšmę visam baudžiamajam procesui ir dėl teisės į gynybą esminio pobūdžio, visi argumentai, susiję su šio sprendimo 121–135 punktuose išnagrinėta situacija, *mutatis mutandis* taikomi šiai antrajai situacijai.
- 137 Taigi Direktyvos 2010/64 2 straipsnio 5 dalis, Direktyvos 2012/13 4 straipsnio 5 dalis ir 6 straipsnio 1 dalis, siejamos su Chartijos 48 straipsnio 2 dalimi, turi būti aiškinamos kaip draudžiančios teisti asmenį už akių, kai dėl netinkamos kokybės vertimo žodžiu šiam asmeniui jam suprantama kalba nebuvo pranešta apie pareikštą kaltinimą arba kai neįmanoma nustatyti suteiktų vertimo žodžiu paslaugų kokybės, o kartu ir įsitikinti, kad asmeniui jam suprantama kalba buvo pranešta apie pareikštą kaltinimą.
- 138 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip:
- Direktyvos 2010/64 5 straipsnis turi būti aiškinamas kaip įpareigojantis valstybes nares imtis konkrečių priemonių užtikrinti, pirma, kad teikiamų vertimo žodžiu paslaugų ir atliekamo vertimo raštu kokybė būtų pakankama, kad įtariamasis ar kaltinamasis suprastų jam pareikštus kaltinimus, ir, antra, kad nacionaliniai teismai galėtų tikrinti šio vertimo žodžiu kokybę,
 - Direktyvos 2010/64 2 straipsnio 5 dalis, Direktyvos 2012/13 4 straipsnio 5 dalis ir 6 straipsnio 1 dalis, siejamos su Chartijos 48 straipsnio 2 dalimi, turi būti aiškinamos kaip draudžiančios

teisti asmenį už akių, kai dėl netinkamos kokybės vertimo žodžiu šiam asmeniui jam suprantama kalba nebuvo pranešta apie pareikštą kaltinimą arba kai neįmanoma nustatyti suteiktų vertimo žodžiu paslaugų kokybės, o kartu ir įsitikinti, kad asmeniui jam suprantama kalba buvo pranešta apie pareikštą kaltinimą.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų

- 139 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teisėjas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar ESS 19 straipsnyje ir Chartijos 47 straipsnyje įtvirtintas teismų nepriklausomumo principas turi būti aiškinamas kaip draudžiantis, kad OBH pirmininkas, apeidamas konkurso į teisėjo pareigas procedūrą, tiesiogiai laikinai skiria į pareigas teismo pirmininką, turintį, be kita ko, teisę spręsti dėl bylų paskirstymo, inicijuoti drausmės bylas teisėjams ir vertinti jų profesinę veiklą, ir, jei atsakymas būtų teigiamas, ar tokio pirmininko vadovaujama teisme vykstantis bylų nagrinėjimas yra teisingas. Trečiuoju klausimu iš esmės siekiama išsiaiškinti, ar šis principas turi būti aiškinamas kaip draudžiantis tokią darbo užmokesčio sistemą, pagal kurią numatyta teisėjams mokėti mažesnę atlyginimą nei tokios pačios kategorijos prokurorams bei leidžiama skirti teisėjams premijas aukštesnes pareigas užimančių pareigūnų nuožiūra, ir, jei taip, ar nurodytas principas turi būti aiškinamas taip, kad tokiomis aplinkybėmis negali būti užtikrinta teisė į teisingą bylos nagrinėjimą.
- 140 Kadangi Vengrijos vyriausybė ir Komisija ginčija šių klausimų priimtinumą, iš esmės remdamosi tuo, kad nei ESS 19 straipsnio, nei Chartijos 47 straipsnio išaiškinimas neturi reikšmės sprendimui pagrindinėje byloje priimti, reikia priminti, kad, kaip matyti iš pačios SESV 267 straipsnio formuluotės, prašomas prejudicinis sprendimas turi būti „būtinasis“, kad prašymą jį priimti pateikęs teismas galėtų „priimti sprendimą“ jo nagrinėjamoje byloje (2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny*, C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 45 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 141 Teisingumo Teismas yra ne kartą minėjęs, kad iš SESV 267 straipsnio formuluotės ir jo struktūros matyti, jog prejudicinio sprendimo priėmimo procedūra, be kita ko, grindžiama prielaida, kad nacionaliniuose teismuose iš tiesų nagrinėjama byla, kurioje jie turi priimti sprendimą, galbūt atsižvelgdami į prejudicinį sprendimą (2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny*, C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 46 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 142 Taigi tokioje procedūroje turi egzistuoti toks minėtos bylos ir Sąjungos teisės nuostatų, kurias prašoma išaiškinti, ryšys, kad šis išaiškinimas atitiktų objektyvų sprendimo, kurį turi priimti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, priėmimo poreikį (2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny*, C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 48 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 143 Nagrinėjamu atveju iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nematyti, kad egzistuoja toks Sąjungos teisės nuostatų, dėl kurios pateikti antrasis ir trečiasis klausimai, ir pagrindinės bylos ryšys, dėl kurio prašomas išaiškinimas būtų reikalingas tam, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis iš tokio išaiškinimo gauta informacija, galėtų priimti sprendimą, reikalingą nagrinėjant šią bylą (2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny*, C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 52 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 144 Iš tiesų, pirma, kaip generalinis advokatas pažymėjo savo išvados 90 ir 91 punktuose, ginčas pagrindinėje byloje visai nesusijęs su bendrai vertinama Vengrijos teismų sistema, kurios tam tikri aspektai gali pažeisti teismų nepriklausomumą ir ypač prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nepriklausomumą, šiam taikant Sąjungos teisę. Šiuo klausimu pažymėtina, kad SESV 267 straipsnyje numatytam reikalingumo kriterijui įvykdyti nepakanka to, kad gali egzistuoti pagrindinės bylos esmės ir Chartijos 47 straipsnio, o gal net, platesniu požiūriu, ESS 19 straipsnio materialinis ryšys. Tam reikia, kad antruoju ir trečiuoju klausimais prašomas šių nuostatų išaiškinimas būtų objektyviai reikalingas sprendimui dėl pagrindinės bylos esmės priimti, o šiuo atveju taip nėra.
- 145 Antra, nors Teisingumo Teismas jau yra pripažinęs priimtinais prejudicinius klausimus dėl Sąjungos teisės procesinių nuostatų, kurias atitinkamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas privalo taikyti priimdamas savo sprendimą, išaiškinimo (šiuo klausimu žr., be kita ko, 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *Weryński*, C-283/09, EU:C:2011:85, 41 ir 42 punktus), šioje byloje pateikti antrasis ir trečiasis klausimai neapima šio aspekto (pagal analogiją žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny*, C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 50 punktą).
- 146 Trečia, taip pat neatrodo, kad Teisingumo Teismui atsakius į šiuos klausimus prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui būtų pateiktas toks Sąjungos teisės išaiškinimas, kuris leistų jam išspręsti nacionalinės teisės procesinius klausimus prieš išnagrinėjant jam pateiktą bylą iš esmės (pagal analogiją žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny*, C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 51 punktą).
- 147 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad antrasis ir trečiasis klausimai yra nepriimtini.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 148 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

- SESV 267 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad, pirma, pagal jį valstybės narės aukščiausiosios instancijos teismui draudžiama, gavus įstatymo interesais paduotą skundą, pripažinti neteisėtu prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kurį Teisingumo Teismui pagal šią nuostatą pateikė žemesnės instancijos teismas, tuo pagrindu, kad pateikti klausimai nėra reikšmingi ir būtini pagrindinei bylai išspręsti, nors šis pripažinimas ir neturėtų įtakos nutarties dėl kreipimosi su tokiu prašymu teisiniams padariniams. Sąjungos teisės viršenybės principas įpareigoja šį žemesnės instancijos teismą nepaisyti tokio nacionalinio aukščiausiosios instancijos teismo sprendimo.**
- SESV 267 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama kelti drausmės bylą nacionalinio teismo teisėjui dėl to, kad šis kreipėsi į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą pagal šią nuostatą.**

3. 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/64/ES dėl teisės į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese 5 straipsnis turi būti aiškinamas kaip įpareigojantis valstybes nares imtis konkrečių priemonių užtikrinti, pirma, kad teikiamų vertimo žodžiu paslaugų ir atliekamo vertimo raštu kokybė būtų pakankama, kad įtariamasis ar kaltinamasis suprastų jam pareikštus kaltinimus, ir, antra, kad nacionaliniai teismai galėtų tikrinti šio vertimo žodžiu kokybę.

Direktyvos 2010/64 2 straipsnio 5 dalis, 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/13/ES dėl teisės į informaciją baudžiamajame procese 4 straipsnio 5 dalis ir 6 straipsnio 1 dalis, siejamos su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 48 straipsnio 2 dalimi, turi būti aiškinamos kaip draudžiančios teisti asmenį už akių, kai dėl netinkamos kokybės vertimo žodžiu šiam asmeniui jam suprantama kalba nebuvo pranešta apie pareikštą kaltinimą arba kai neįmanoma nustatyti suteiktų vertimo žodžiu paslaugų kokybės, o kartu ir įsitikinti, kad asmeniui jam suprantama kalba buvo pranešta apie pareikštą kaltinimą.

Parašai.